

■ Caroline FERNOLEND¹

Can the Enhancement of Cultural Heritage Contribute to the Revitalisation of Rural Communities?

■ **Abstract:** *The mission of the Mihai Eminescu Trust Foundation (MET) is to revitalise the Romanian local communities through the enhancement of cultural and natural heritage, multicultural integration, and the encouragement of the local economy. MET sets into practice an integrated concept of sustainable development and, through the involvement and accountability of local actors, preserves the authenticity of heritage and harmonises it with the needs of the community.*

It is my hope that in the coming years all the villages in which the MET operates will become whole villages. This means that the villages will be able to manage their resources and their cultural and natural heritage in a sustainable way, as well as that they will come to solve their social and economic problems by developing local entrepreneurship in the field of crafts and traditional agriculture. The sustainable way of capitalising on the authenticity of the place is also acquired by initiating responsible tourism through which all the products and services offered are made locally.

■ **Keywords:** revitalisation, cultural heritage, community, authenticity, enhancement

■ During the communist regime in Romania, industrialisation and forced urbanisation led to the degradation of the Romanian village; the loss of appreciation for the value of work and personal responsibility wreaked havoc in the entire country, but in the villages – where life meant community – its effect was devastating.

Once the borders were opened in the 1990s, when visiting Europe became possible, I came to realise that the rural communities there had lost the traditions and values they inherited from the past. In Romania they were still preserved, despite the systemic attempts of the communist regime to destroy them. I gradually realised that through the preservation and enhancement of the heritage created by our ancestors during centuries of history, we, the community of Viscri Village, can have a better life.

¹ Economist, president of the Mihai Eminescu Trust Foundation (MET), Romania.

Poate contribui punerea în valoare a patrimoniului cultural la revitalizarea comunităților din mediul rural?

■ **Rezumat:** *Misiunea fundației Mihai Eminescu Trust (MET) este de a revitaliza comunitățile locale din România prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural, integrare multiculturală și încurajarea economiei locale. MET pune în practică un concept integrat de dezvoltare durabilă și, prin implicarea și responsabilizarea actorilor locali, păstrează autenticitatea patrimoniului și o armonizează cu nevoile comunității.*

Am speranța că în următorii ani toate satele în care activează fundația MET să devină sate de sine stătătoare. Aceasta înseamnă ca satele să reușească să-și gestioneze în mod sustenabil resursele și patrimoniul cultural și natural, respectiv să ajungă să-și rezolve problemele sociale și economice prin dezvoltarea antreprenoriatului local în domeniul meșteșugurilor și al agriculturii tradiționale. Modul sustenabil de valorificare a autenticității locului se dobândește și prin inițierea turismului responsabil, prin care toate produsele și serviciile oferite sunt realizate local.

■ **Cuvinte cheie:** revitalizare, patrimoniul cultural, comunitate, autenticitate, valorificare

¹ Economist, președintele fundației Mihai Eminescu Trust (MET), România.

■ **Foto 1.** Alma Vii, incinta bisericii fortificate înainte de restaurare © MET

■ **Photo 1.** Alma Vii, precinct on the fortified church before conservation © MET

■ Foto 2. Alma Vii, incinta bisericii fortificate după restaurare © MET
 ■ Photo 2. Alma Vii, precinct on the fortified church after conservation © MET

■ În timpul regimului comunist în România, industrializarea și urbanizarea forțată au dus la subminarea satului românesc; pierderea aprecierii față de valoarea muncii și a responsabilității personale a făcut ravagii în toată țara, dar la sat – unde viața însemna comunitate – efectul a fost devastator.

Odată cu deschiderea granițelor în anii 1990, când am putut vizita Europa, am conștientizat faptul că acolo comunitățile rurale își pierduseră tradițiile și valorile moștenite din trecut. În România ele încă se mai păstrau, în ciuda încercărilor sistematice ale regimului comunist de a le distruge. Am realizat treptat că prin conservarea și punerea în valoare a patrimoniului pe care strămoșii noștri l-au creat de-a lungul a secole de istorie, noi, comunitatea din Viscri, putem avea un trai mai bun.

Așa luat naștere inițiativa mea de a pune în valoare satul și comunitățile rurale din România prin restaurarea patrimoniului, formarea profesională a localnicilor, încurajarea meșteșugurilor tradiționale și susținerea antreprenoriatului local.

Mihai Eminescu Trust (MET) a început să se implice pentru conservarea patrimoniului cultural în România la sfârșitul anilor 1980 odată cu alăturarea la mișcarea *Operation Villages Roumains*. Prin această inițiativă, mii de sate din România au fost adoptate de localități din Occident (Franța, Olanda și Belgia) ca răspuns la așa-numitul „program de sistematizare” al lui Nicolae CEAUȘESCU, prin care 8000 de sate la nivelul României urmau să fie demolate.

În anul 2000, fundația MET a luat ființă și în România și de atunci se dedică în principal reînsoțirii satelor și comunelor din Transilvania și Maramureș, două dintre cele mai autentice zone din Europa.

Misiunea fundației este de a revitaliza comunitățile locale din România prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural, integrare multiculturală și încurajarea economiei locale. MET pune în practică un concept integrat de dezvoltare durabilă și, prin implicarea și responsabilizarea actorilor locali, păstrează autenticitatea patrimoniului și o armonizează cu nevoile comunității.

Domeniul de activitate al Fundației Mihai Eminescu Trust

■ Inițial, Mihai Eminescu Trust s-a concentrat în principal asupra satelor din Transilvania, un caz special datorită istoriei și bogăției lor culturale, dar și a situației de urgență provocată de emigrarea în masă a sașilor, în 1990.

Primele proiecte ale fundației au reprezentat intervenții punctuale asupra patrimoniului construit din satele Transilvaniei, lucrând cu comuni-

Thus was born the initiative to enhance the Romanian village and rural communities by the conservation of heritage, the professional training of the locals, encouraging traditional crafts, and supporting local entrepreneurship.

The Mihai Eminescu Trust (MET) started to get involved in the preservation of Romanian cultural heritage in the late 1980s, once it joined the *Operation Villages Roumains* movement. Through this initiative, thousands of Romanian villages were adopted by Western localities (in France, the Netherlands, and Belgium), as a response to Nicolae CEAUȘESCU's so-called “systematisation programme”, according to which 8000 villages in Romania were to be demolished.

In 2000 the MET was established in Romania as well, and since then it is mainly dedicated to reviving the villages in Transylvania and Maramureș, two of the most authentic regions in Europe.

The trust's mission is to revitalise the local communities in Romania through enhancing the cultural and natural heritage, multicultural integration, and encouraging the local economy. MET implements an integrated concept of sustainable development and, through the involvement and accountability of local actors, preserves the authenticity of heritage and harmonises it with the needs of the community.

The activity field of the Mihai Eminescu Trust Foundation

■ Initially, Mihai Eminescu Trust mainly focused on Transylvanian villages, a special case due to their history and cultural richness, but also because of the emergency situation caused by the mass emigration of the Transylvanian Saxons, in 1990.

The foundation's first projects were localised interventions on the built heritage of Transylvanian villages, working with the multicultural communities, where the villagers were open to learning to work with local materials and to use traditional building techniques.

In the transition period that followed, MET contributed to the development of the “new community”, by bringing local cultural values back to the foreground and restoring an emotional connection between the community and its cultural heritage. The trust was active on a smaller scale in another picturesque area of Romania, Maramureș, where it saved several wooden houses, decorated by skilled local sculptors.

The MET activity has evolved progressively, diversifying its fields of intervention and expanding the projects' implementation area.

Motivated to take over the responsibility of revitalising cultural and natural heritage, MET has implemented 1230 projects of various amplitudes in 46 villages and towns, to which are added 115 localities where it has carried out an educational programme for degraded land reforestation.

■ **Foto 3.** Alma Vii, Turnul Slăninii înainte de restaurare © MET
■ **Photo 3.** Alma Vii, Larder Tower before conservation © MET

■ **Foto 4.** Alma Vii, Turnul Slăninii după restaurare © MET
■ **Photo 4.** Alma Vii, Larder Tower after conservation © MET

Examples of projects implemented in villages between 2000 and 2020

■ During the 20 years of activity, the members of the MET team have gained a vast experience in involving the community in keeping cultural heritage alive, contributing to the sustainable development of the community by enhancing the local cultural and natural heritage.

One of our original projects is the implementation of the “Whole Village Project” – a concept that reunites and integrates the projects developed in each village with the aim to revitalise the local communities and to improve the inhabitants’ quality of life by involving local human resources and making use of traditional knowledge, tools and techniques.

The evolution of the “Whole Village Project” concept means that we began with actions of assistance and help for community members, we continued by adapting to local needs and over time we discovered that the sustainability of communities is possible through motivation and accountability.

How do we know what are the local needs in each village? We find them out by investing time and resources in the development and consolidation of the community, through public consultations, individual meetings, counselling, and direct involvement in project implementation.

tățile multiculturale, unde localnicii erau deschiși să învețe să lucreze cu materiale locale și să folosească tehnici tradiționale de construcție.

În perioada de tranziție care a urmat, MET a contribuit la formarea „noii comunități”, readucând în prim plan valorile culturale locale și restabilind o legătură emoțională între comunitate și moștenirea culturală. Fundația a lucrat la o scară mai mică într-o altă zonă pitorească a României, Maramureșul, unde a salvat câteva case din lemn, decorate de meșteri sculptori locali pricepuți.

Activitatea MET a evoluat progresiv, diversificându-se ca domenii de intervenție și lărgind aria de implementare a proiectelor.

Motivată să preia responsabilitatea pentru revitalizarea patrimoniului cultural și natural, MET a implementat peste 1230 de proiecte de amploare diferită, în 46 de sate și orașe, la care se adaugă 115 localități în care a desfășurat un program educațional de reîmpădurire a terenurilor degradate.

Exemple de proiecte implementate în sate între anii 2000-2020

■ În cei 20 ani de activitate, membrii echipei MET au câștigat o experiență bogată în implicarea comunității pentru păstrarea vie a moștenirii culturale, contribuind la dezvoltarea sustenabilă a comunității prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural local.

Unul dintre proiectele noastre originale este implementarea „Satului de sine stătător” – un concept care reunește și integrează proiectele derulate în fiecare sat în parte cu scopul de a revitaliza comunitățile locale și de a îmbunătăți calitatea vieții localnicilor prin implicarea resurselor locale umane și folosirea de cunoștințe, unelte și tehnici tradiționale.

■ Foto 5. Alma Vii, Turnul Grânelor înainte de restaurare © MET

■ Photo 5. Alma Vii, Grain Tower before conservation © MET

■ Foto 6. Alma Vii, Turnul Grânelor după restaurare © MET

■ Photo 6. Alma Vii, Grain Tower after conservation © MET

Evoluția conceptului „Satul de sine stătător” înseamnă că am început cu acțiuni de asistență și ajutor pentru membrii comunității, am continuat prin adaptare la nevoile locale și în timp am descoperit că sustenabilitatea comunităților este posibilă prin motivare și responsabilizare.

De unde știm care sunt nevoile locale în fiecare sat? Le aflăm investind timp și resurse în dezvoltarea și consolidarea comunității, prin consultări publice, întâlniri individuale, consiliere și implicare directă în implementarea proiectelor.

Conceptul „Satul de sine stătător” a fost construit pe baza a trei piloni:

- dezvoltarea comunității;
- punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural;
- crearea de oportunități de creștere a economiei locale.

Abordări cheie ale acestui concept sunt:

- *implicarea, revitalizarea și consolidarea comunității*: întâlniri comunitare, planificare strategică, consiliere individuală, calificarea profesională a localnicilor, cursuri de dezvoltare personală, susținerea inițiativ-

The “Whole Village Project” concept was built on three pillars:

- community development;
- enhancement of the cultural and natural heritage;
- creating opportunities for local economic growth.

The key approaches of this concept are:

- *the involvement, revitalisation, and consolidation of the community*: community meetings, strategic planning, individual counselling, the professional qualification of locals, personal development courses, the support of local initiatives, volunteer actions, educational workshops, empowerment of vulnerable groups;

- *the rehabilitation, conservation, functional conversion, and revitalisation of cultural heritage*: houses, outbuildings, public buildings, places of worship, fortified churches, crafts, traditions and customs, traditional techniques and practices;

- *the protection of the environment*: non-formal ecological education, greening actions, planting on degraded lands;

- *the support of agriculture*: the preservation of traditional agricultural technologies, promotion of agricultural products, preservation of traditional varieties, establishing school orchards;

- *the support of craftsmen and artisans*: encouraging local/social entrepreneurship, supporting small rural enterprises, setting up social enterprises, creating opportunities for business development;

- *the development of sustainable and responsible cultural tourism*, by promoting the cultural and natural

■ Foto 7. Alma Vii, Turnul Clopotelor înainte de restaurare © MET

■ Photo 7. Alma Vii, Bells Tower before conservation © MET

■ Foto 8. Alma Vii, Turnul Clopotelor după restaurare © MET

■ Photo 8. Alma Vii, Bells Tower after conservation © MET

heritage, traditional guest houses, ecological products and the unique experience of an authentic country lifestyle, cultural events, traditional local gastronomy, and hiking trails.

In our efforts of revitalising the Transylvanian rural environment, we have identified and implemented so far 14 types of projects, which we can divide into three categories corresponding to the pillars of the “Whole Village Project”, as described above:

I. Community development

1. *Community projects for the common good* – here we refer to the rehabilitation and improvement of public space and public utility objectives. One of the selection criteria for these projects is the support and contribution of local actors for the benefit of the whole community.
2. *Support of individual initiatives “Programme for support with construction materials”* – this category of projects consolidates the locals’ responsibility for heritage, as they implement the rehabilitation works and MET contributes with the necessary materials.

II. Enhancement of the cultural and natural heritage

3. *Civil heritage* – this type of project refers to the villagers’ houses, which are important for the community’s future development.
4. *Religious heritage* – this category includes the conservation of places of worship, parish houses, churches, and fortification walls.
5. *Conservation and repurposing of household outbuildings (barns)* – it is a different category from that of the “houses”, due to the barns’ special architectural value and importance within the traditional household.
6. *Environment projects* – we include here projects aimed at protecting the natural heritage that contribute to the preservation of the cultural heritage, with a significant impact on local communities, economy, and on the academic environment.
7. *Civil heritage reconversion – the MET offices* – these were projects for the conservation and furnishing of the MET offices in Sibiu, Sighișoara, Viscri, and Florești.

III. Creating opportunities for local economic growth

8. *The development of responsible cultural tourism* – this category includes projects focused on promoting responsible tourism, as well as setting up traditional guest houses. Tourism is based on local agricultural products, improving the quality of life of the locals and maintaining the authenticity of the cultural landscape, but it is not the locals’ main occupation.

■ Foto 9. Alma Vii, Turnul Gheții înainte de restaurare © MET

■ Photo 9. Alma Vii, Ice Tower before conservation © MET

■ Foto 10. Alma Vii, Turnul Gheții după restaurare © MET

■ Photo 10. Alma Vii, Ice Tower after conservation © MET

velor locale, acțiuni de voluntariat, ateliere educaționale, capacitatea grupurilor vulnerabile;

- *reabilitarea, restaurarea, refuncționalizarea și revitalizarea patrimoniului cultural*: case, anexe gospodărești, clădiri publice, lăcașe de cult, biserici fortificate, meșteșuguri, tradiții și obiceiuri, tehnici și practici tradiționale;
- *protejarea mediului înconjurător*: educație ecologică non-formală, acțiuni de ecologizare, plantări pe terenuri degradate;
- *susținerea agriculturii*: menținerea tehnicilor agricole tradiționale, promovarea produselor agricole, menținerea soiurilor tradiționale, înființarea de livezi școlare;
- *susținerea meșterilor și meșteșugarilor*: încurajarea antreprenoriatului local/social, sprijinirea micilor întreprinderi rurale, înființarea de întreprinderi sociale, crearea de oportunități pentru dezvoltarea unei afaceri;
- *dezvoltarea turismului cultural durabil și responsabil*, prin promovarea patrimoniului cultural și natural, caselor de oaspeți tradiționale, produselor ecologice și experienței unice a stilului de viață autentic de la țară, evenimentelor culturale, gastronomiei locale tradiționale, traseelor pentru drumeții.

În demersul nostru de revitalizare a mediului rural Transilvănean, am identificat și implementat până acum 14 tipuri de proiecte, pe care le putem împărți în trei categorii corespunzătoare pilonilor „Satul de sine stătător”, așa cum am descris mai sus:

I. Dezvoltarea comunității

1. *Proiecte comunitare pentru binele comun* – aici ne referim la reabilitarea și îmbunătățirea spațiului public și a obiectivelor de utilitate publică. Unul dintre criteriile de selecție a acestor proiecte este sprijinul și contribuția actorilor locali pentru beneficiul întregii comunități.
2. *Sprijinirea inițiativelor individuale „Programul de susținere cu materiale de construcții”* – această categorie de proiecte consolidează responsabilitatea localnicilor pentru patrimoniu, ei executând lucrările de reabilitare, iar MET contribuie cu materialele necesare.

II. Punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural

3. *Patrimoniul civil* – acest tip de proiecte se referă la casele localnicilor, care sunt importante pentru dezvoltarea comunității în viitor.

■ Foto 11. Alma Vii, Turnul Slăninii, vedere din interior înainte de restaurare © MET
■ Photo 11. Alma Vii, Larder Tower, view from inside before conservation © MET

■ Foto 12. Alma Vii, Turnul Slăninii, vedere din interior după restaurare © MET
■ Photo 12. Alma Vii, Larder Tower, view from inside after conservation © MET

4. *Patrimoniul religios* – în această categorie intră restaurarea lăcașelor de cult, a caselor parohiale, bisericilor și zidurilor fortificațiilor.
5. *Restaurarea și refuncționalizarea anexelor gospodărești (șurile)* – este o categorie distinctă de cea a "locuințelor", datorită valorii arhitecturale deosebite și a importanței în ansamblul gospodăriei tradiționale.
6. *Proiecte de mediu* – aici includem proiectele de protejare a patrimoniului natural care contribuie la conservarea peisajului cultural, având un impact semnificativ asupra comunităților locale, a economiei locale și a mediului academic.
7. *Reconversia patrimoniului civil – birourile MET* – acestea au fost proiecte de restaurare și amenajare a birourilor MET din Sibiu, Sighișoara, Viscri și Florești.

III. Crearea de oportunități de creștere a economiei locale

8. *Dezvoltarea turismului cultural responsabil* – această categorie include proiecte axate pe promovarea turismului responsabil și amenajarea de case de oaspeți tradiționale. Activitatea de turism se bazează pe produse agricole locale, îmbunătățește calitatea vieții localnicilor, menține autenticitatea peisajului cultural, dar nu este principala activitate a localnicilor.
9. *Srijin pentru antreprenori* – aici ne referim la proiecte de sprijin a inițiativelor localnicilor în înființarea, autorizarea, dotarea, amenajarea, funcționarea și promovarea micilor afaceri cu scopul îmbunătățirii activităților agricole și meșteșugărești.

Alte categorii de proiecte cu caracter complex, care cuprind elemente din cele trei categorii principale. Acestea sunt:

10. *Proiectele integrate* – sunt proiecte de anvergură, atât din punct de vedere structural, financiar, cât și temporal, ce înglobează diverse domenii și metode de intervenție pentru atingerea scopului/obiectivelor de proiect într-un mod inovator. Această categorie dovedește capacitatea administrativă și financiară a fundației MET de a gestiona proiecte complexe.
11. *Srijin pentru terți, mecenat și orientare prospectivă* – este o categorie de proiecte care se axează pe contribuția MET în proiecte promovate de alți beneficiari sau studii de cercetare susținute de MET.
12. *Comunicare și PR* – expoziții, networking, prezentări și activități de comunicare.
13. *Dezvoltare organizațională* – cursuri de formare profesională și personală.
14. *Consultanță* – consultanță națională și internațională, colaborare cu instituții publice naționale și internaționale, alte organizații, persoane fizice.

9. *Support for entrepreneurs* – here we refer to projects that support the locals' initiatives in the establishment, licensing, equipment, development, operation, and promotion of small businesses that aim to improve agricultural activities and crafts.

Other categories of complex projects, which contain elements of the three main categories. These are:

10. *Integrated projects* – they are large-scale projects, both from a structural and financial point of view, as well as a temporal one, which include various intervention areas and methods, in order to attain the project's goal/objectives in an innovative way. This category proves the administrative and financial capacity of MET to manage complex projects.
11. *Third party support, patronage, and prospective guidance* – it is a project category that focuses on MET's contribution in projects promoted by other beneficiaries or research studies carried out by MET.
12. *Communication and PR* – exhibitions, networking, presentations, and communication activities.
13. *Organisational development* – professional and personal development courses.
14. *Consultancy* – national and international consultancy, collaboration with national and international public institutions, other organisations, and individuals.

In the beginning, there was intuition rather than strategy in what I was doing in Viscri, in the support I was trying to offer the members of my community. But everything went in the right direction and I have learned very much in the last 30 years, since I have been trying to contribute to the revitalisation of rural Transylvanian communities. Then, in the beginning, the discussions with foreign entrepreneurs, who told us about how to

■ **Foto 13.** Mălâncrav, Conac Apafi, exterior înainte de restaurare © MET
 ■ **Photo 13.** Mălâncrav, Apafi Manor, exterior before conservation © MET

■ **Foto 14.** Mălâncrav, Conac Apafi, exterior după restaurare © MET
 ■ **Photo 14.** Mălâncrav, Apafi Manor, exterior after conservation © MET

■ **Foto 15.** Mălâncrav, Conac Apafi, intrare principală înainte de restaurare © MET
 ■ **Photo 15.** Mălâncrav, Apafi Manor, main entrance before conservation © MET

■ **Foto 16.** Mălâncrav, Conac Apafi, intrare principală după restaurare © MET
 ■ **Photo 16.** Mălâncrav, Apafi Manor, main entrance after conservation © MET

La început a fost mai mult intuiție decât strategie în ceea ce făceam la Viscri, în susținerea pe care încercam să le-o ofer membrilor comunității mele. Dar toate au mers în direcția bună și am învățat foarte mult în ultimii 30 de ani, de când încerc să contribui la revitalizarea comunităților din mediul rural din Transilvania. Atunci, la început, discuțiile cu antreprenori străini, care ne povesteau despre cum se dezvoltă o afacere în țara lor, erau un cadou de a învăța din experiența altora.

Am înțeles cât de mare este nevoia de a susține membrii comunităților din mediul rural prin proiecte de dezvoltare personală și de formare. Prin numeroase întâlniri cu comunitățile locale aflăm de la oameni care sunt nevoile lor, iar noi, echipa MET, încercăm să transpunem aceste nevoi în cereri de finanțare și proiecte. Dacă mai mulți oameni vor să devină zidari, aplicăm la fonduri pentru cursuri de zidărie și ulterior îi susținem pentru deschiderea unei afaceri sub formă de Întreprindere Individuală (II) sau Persoana Fizică Autorizată (PFA).

Misiunea noastră nu se termină aici. După ce formăm un anumit număr de meșteri, încercăm să implementăm proiecte prin care să oferim celor formați ocazia să arate comunității ce au învățat și să își folosească noile abilități. În acest moment, puține dintre satele în care lucrăm au o economie locală care poate asigura meșterilor suficiente comenzi pentru a se susține independent de comenzile de la MET. Însă treptat, sătenii încep să lucreze tot mai mult cu meșterii și cu materialele disponibile în sat, sprijinind economia locală.

Cea mai dificilă parte a muncii noastre este motivarea oamenilor să se implice, să preia responsabilitatea și să ducă mai departe proiectele pe care fundația le derulează în satele în care activează. Noțiunile de *lider*, *actor local* sau *stakeholder* sunt foarte des folosite în această perioadă; însă după zeci de ani petrecuți sub un regim autoritar, ele sunt încă departe de realitatea satelor noastre. Mai avem mult de lucru până când vom putea trăi într-o adevărată democrație, care înseamnă, printre altele, și asumarea responsabilității.

Satele cu cei mai mulți localnici instruiți în meserii și meșteșuguri tradiționale sunt Mălâncrav, Criț, Viscri, Richiș și Alma Vii. Aceștia, datorită implicării nemijlocite în proiecte de restaurare și prin prisma activității economice pe care o desfășoară, se aproprie treptat de patrimoniu. Cu timpul, încep să recunoască și să aprecieze valoarea patrimoniului material și imaterial din proprie inițiativă. Faptul că meșterii care au lucrat la proiecte importante au colaborat cu experți renumiți în domeniu și au învățat să fie atenți la detalii semnificative și să restaureze clădiri cu metode și materiale tradiționale, fără să afecteze planurile inițiale, își pune amprenta pe modul în care ei vor lucra în continuare, chiar și înafara unui proiect al fundației MET.

■ Foto 17. Mălâncrav, Conac Apafi, interior înainte de restaurare © MET
■ Photo 17. Mălâncrav, Apafi Manor, interior before conservation © MET

■ Foto 18. Mălâncrav, Conac Apafi, interior după restaurare © MET
■ Photo 18. Mălâncrav, Apafi Manor, interior after conservation © MET

Apoi, odată ce oamenii au deja un exemplu bun, odată ce au participat la un proiect și au văzut cum se obțin rezultate și cum se duce la bun sfârșit o asemenea lucrare, au mai multă tragere de inimă să pornească mici lucrări pe cont propriu. Efectele pe termen lung sunt îmbucurătoare. După terminarea proiectelor, o parte dintre oamenii școliți de MET lucrează în continuare pentru alți locuitori sau sunt contractați să lucreze chiar și în alte sate. Unii dintre meșteri au acum II-uri, PFA-uri și firme care se bucură de mare succes în domeniul restaurării tradiționale. Acesta este exact genul de inițiativă pe care fundația MET se străduiește să o crească în comunitățile transilvănene. Aceste cursuri au fost făcute tocmai pentru că ne dorim ca membrii comunității să prețuiască patrimoniul și să își poată câștiga traiul lucrând la păstrarea și punerea în valoare a acestuia. Iar rezultatele obținute până acum confirmă faptul că modul nostru de lucru asigură și sustenabilitatea proiectelor pe care le implementăm.

În centrul preocupărilor noastre se află oamenii care locuiesc în sate și stilul lor tradițional de viață. Ei sunt beneficiarii programelor dezvoltate și sunt totodată și custozii acestei moșteniri importante. Alături de cele menționate mai sus, misiunea fundației este și aceea de a contribui la transmiterea acestei moșteniri într-o stare cât mai bună mai departe, copiilor, nepoților și strănepoților noștri. Alegem proiectele cu multă grijă și numai după ce ne asigurăm că acestea sunt în armonie cu nevoile și dorințele membrilor comunității, care văd în activitatea fundației o modalitate de a-și pune în practică propriile idei și interese, trecem la acțiune. Deși asumarea responsabilității și perseveranța nu sunt mereu ușoare pentru toți reprezentanții comunității, cu fiecare proiect nou, oamenii locului apreciază și mai mult ceea ce le-a fost lăsat în grijă, iar motivația lor crește, ceea ce are efecte pe termen lung.

develop a business in their country, was a gift of learning from the experience of others.

I understood how great is the need to support the members of rural communities through personal development and training projects. Through many meetings with the local communities, we find out from people what their needs are and we, the MET team, try to transpose these needs in funding applications and projects. If several people want to become masons, we apply for funds for masonry courses and then support them in opening a business as sole proprietors and sole traders².

Our mission does not end here. After training a certain number of craftsmen, we try to implement projects through which we offer those trained the opportunity to show the community what they have learned and to use their new skills. At the moment, few of the villages where we work have a local economy that is able to provide craftsmen with enough orders to support themselves independently from MET orders. But gradually, the villagers start working more and more with the craftsmen and the materials available in the village, supporting the local economy.

The most difficult part of our work is motivating people to get involved, to assume responsibility and to carry on the projects that the foundation implements in the villages where it operates. The notions of *leader*, *local actor*, or *stakeholder* are very often used in this period; however, after decades under an authoritarian regime, they are still far from the reality of our villages. We still have a long way to go until we will be living in a true democracy, which also means, among other things, taking responsibility.

The villages with the most locals trained in traditional trades and crafts are Mălâncrav, Criș, Viscri, Richiș, and Alma Vii. Due to their direct involvement in conservation projects and through the economic activity they carry out, they are gradually coming closer to heritage. Over time, they start to recognise and appreciate on their own the value of tangible and intangible heritage. The fact that the craftsmen who worked on important projects have collaborated with renowned experts in the field and learned to pay attention to significant details and to conserve buildings using traditional methods and materials, without interfering with the initial designs, makes its mark on how they will continue to work, even outside of a MET foundation project.

Then, once the people already have a good example, once they participated in a project and saw how results are obtained and how such a work is completed, they are more eager to start small works on their own. The long-term effects are

² See the official website of the National Trade Register Office of the Ministry of Justice in Romania: [https://www.onrc.ro/index.php/en/\[ed. note\]](https://www.onrc.ro/index.php/en/[ed. note])

encouraging. After the projects are finalised, part of the people trained by MET continue to work for other locals or are even hired to work in other villages. Some of the craftsmen now are sole traders and sole proprietors or have companies that enjoy great success in the area of traditional conservation. This is exactly the type of initiative that MET is striving to grow in the Transylvanian communities. These courses were created precisely because we want the members of the community to cherish heritage and to be able to earn a living working on its preservation and enhancement. And the results obtained so far confirm that our way of work also ensures the sustainability of the projects we implement.

At the centre of our concerns are the people who live in villages and their traditional way of life. They are the beneficiaries of the projects we develop and also the custodians of this important heritage. Along with those mentioned above, the mission of the trust is also to contribute to the transmission of this inheritance in the best possible state to our children, grandchildren, and great-grandchildren. We choose our projects carefully and we take action only after we ensure that they are in harmony with the needs and wishes of the community members, who see in the trust's activity a way to put their own ideas and interests into practice. Although taking responsibility and persevering do not always come easy for all the community members, with each new project, the locals appreciate even more what was left in their care and their motivation increases, with long-term effects.

Another good thing is that our projects have the capacity to bring the members of a community together, and in a united community things move naturally forward. Even the community members who were not directly involved understand, after a project is finished, what the actual benefits are, and are finally included in a beneficial circuit. Usually, after the built heritage was rehabilitated, cultural tourism is invigorated. Therefore, some of the locals open guest houses or gastronomy points, where the village visitors can dine and others can sell their traditional products. All these things contribute to the enhancement of the Transylvanian cultural heritage, whose chances to safely preserve its authenticity are considerably increased.

Such an example, documented through photographs in this article, was the project implemented in the village of Alma Vii between 2015 and 2016, called "Centre for the interpretation of traditional culture Alma Vii – Rehabilitation and functional conversion of the fortification". MET and its partner, the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research, managed to obtain funding from EEA grants, the project being developed at the request of locals, following several community meetings and local studies. The core of the project was the conservation

■ Foto 19. Richiş, Casa Richiş înainte de restaurare © MET

■ Photo 19. Richiş, Richiş House before conservation © MET

■ Foto 20. Richiş, Casa Richiş după restaurare © MET

■ Photo 20. Richiş, Richiş House after conservation © MET

Un alt lucru bun este faptul că proiectele noastre au darul de a-i strânge pe membrii unei comunități laolaltă, iar într-o comunitate unită lucrurile se leagă natural mai departe. Chiar și membrii comunității care nu au fost direct implicați înțeleg, după terminarea unui proiect, care sunt beneficiile concrete, și sunt în final incluși într-un circuit benefic. De obicei, odată ce patrimoniul construit a fost reabilitat, turismul cultural resimte o învigorare. Prin urmare, unii dintre localnici își deschid case de oaspeți sau puncte de gastronomie în care vizitatorii satelor pot lua masa, iar alții își pot vinde produsele tradiționale locale. Toate aceste lucruri concurează la punerea în valoare a patrimoniului cultural din Transilvania, iar șansele ca acesta să-și păstreze autenticitatea în condiții de siguranță mai mult timp cresc considerabil.

Un astfel de exemplu, documentat prin fotografii în acest articol, a fost proiectul implementat în satul Alma Vii în perioada 2015-2016, intitulat „Centrul de interpretare a culturii tradiționale Alma Vii – Reabilitarea și refuncționalizarea incintei fortificate”. Fundația MET și partenerul său, Institutul Norvegian pentru Cercetarea Patrimoniului Cultural, au reușit să obțină o finanțare din granturi SEE, iar proiectul a fost conceput la cererea localnicilor, în urma mai multor întâlniri comunitare și a unor studii locale. Nucleul proiectului l-a reprezentat restaurarea incintei fortificate a bisericii evanghelice din Alma Vii. Acesta este unul dintre proiectele cele mai complexe ale fundației MET și înglobează toate principiile solide care stau la baza activității acesteia.

Foarte mândră sunt și de comunitatea în care trăiesc, întrucât aici a reînceput să se manifeste spiritul de comunitate, de responsabilitate, de bun simț și respect pentru valorile autentice.

■ **Foto 21.** Sighișoara, birou MET înainte de restaurare

■ **Photo 21.** Sighișoara, MET office before conservation

■ **Foto 22.** Sighișoara, birou MET după restaurare

■ **Photo 22.** Sighișoara, MET office after conservation

Am speranța că în următorii ani toate satele în care activează fundația MET să devină *sate de sine stătătoare*. Aceasta înseamnă ca satele să reușească să-și gestioneze în mod sustenabil resursele și patrimoniul cultural și natural, respectiv să ajungă să-și rezolve problemele sociale și economice prin dezvoltarea antreprenoriatului local în domeniul meșteșugurilor și al agriculturii tradiționale. Modul sustenabil de valorificare a autenticității locului se dobândește și prin inițierea turismului responsabil, prin care toate produsele și serviciile oferite sunt realizate local.

Finanțarea proiectelor pentru dezvoltarea mediului rural

■ Fondurile fundației MET sunt atrase prin cereri de finanțare și aplicații scrise pentru granturi oferite de organizații naționale și internaționale. Un aport mai mic îl au fondurile provenite din prestări de servicii de consultanță și turism.

Pentru ca planul nostru pe termen lung de revitalizare a mediului rural să fie realizabil, fundația MET trebuie să atragă mai multe fonduri și să implementeze mai multe proiecte. Îmi doresc foarte mult ca, în viitorul apropiat, tot mai multe instituții guvernamentale și non-guvernamentale, firme și companii să intre în parteneriat cu noi sau cu alte fundații ca noi, și să ne sprijine în demersul nostru de revitalizare a comunităților din mediul rural prin punerea în valoare a patrimoniului cultural.

De asemenea, suntem onorați că mai multe companii mari cu viziune pe termen lung au ales să ne susțină proiectele deja de mai mulți ani.

Eu îmi doresc foarte mult ca fiecare cetățean al țării noastre să conștientizeze faptul că are capacitatea să facă ceva aici acasă, fiecare în locul de care simte că aparține, la oraș sau la sat, pentru ca într-un viitor apropiat, toți să putem duce un trai mai bun.

Prin urmare, deși nu este singura, o modalitate de a contribui la creșterea bunăstării și a revitalizării mediului rural este folosindu-ne de patrimoniul nostru cultural și natural, material și imaterial.

Iar eu am convingerea fermă că ce a funcționat la noi în Transilvania poate fi adaptat și la specificul altor zone, punându-le în valoare autenticitatea.

of the fortified enclosure of the Lutheran church in Alma Vii. It is one of the most complex projects of MET and incorporates all the solid principles that underlie its activity.

I am also very proud of the community in which I live, as here the spirit of community, responsibility, common sense, and respect for authentic values began to manifest itself again.

I hope that in the coming years all the villages in which MET operates will become *whole villages*. This means that the villages will be able to manage their resources and their cultural and natural heritage in a sustainable way, as well as that they will come to solve their social and economic problems by developing local entrepreneurship in the field of crafts and traditional agriculture. The sustainable way of capitalising on the authenticity of the place is also acquired by initiating responsible tourism through which all the products and services offered are made locally.

Financing projects for rural development

■ The MET funds are attracted through funding applications and written grant applications from national and international organisations. Funds from consulting and tourism services have a smaller contribution.

For our long-term plan to revitalise the rural environment to be feasible, MET must attract more funds and implement more projects. I very much hope that in the near future, more and more governmental and non-governmental institutions, companies, and corporations will enter into partnerships with us or with other foundations like us, and support us in our attempt to revitalise rural communities through the enhancement of cultural heritage.

We are also honoured that several large companies with a long-term vision have chosen to support our projects for many years.

I really wish that every citizen of our country will become aware that they have the ability to do something here at home, each in the place they feel they belong to, in cities, towns, or in villages, so that in the near future we can all have a better life.

Therefore, although it is not the only one, a way to contribute to increasing the well-being and revitalisation of the rural environment is by using our cultural and natural heritage, tangible and intangible.

And I am firmly convinced that what worked for us in Transylvania can be adapted to the specificities of other areas, enhancing their authenticity.